

„den ældste søn maa efter sin faders død, hvor enken sig ei igen vil gifte og gården selv besidde, den uhindret for fæste nyde, og sålænge han vores rettigheder deraf udgører, beholde.“

Det bemærkes her i Parentes, at Griffenfeldt, der havde forfattet Grevernes og Friherrernes Privilegier af 25. Maj 1671, ogsaa angives at have udfærdiget Anordningen af 16. April 1673.

Denne Anordnings Bestemmelser optoges senere i Forord. af 30. Maj 1691 § 9 og er den endnu gældende Bestemmelse for Arvefølgeretten til de færøske Kongsgaarde.

I Anledning af, at Indenrigsministeriet ved en Skrivelse af 25. Marts 1850, overfor et særligt indtruffet Tilfælde ved et Fæsterskifte, havde fortolket Bestemmelserne af 30. Maj 1691 derhen, at ikkun ældste Søn, men i Tilfælde af dennes Død før Tiltrædelsen ikke hans Linie var berettiget til Ejendommens Overtagelse, betragtes denne Fortolkning af Færingerne som et Indgreb i deres gamle Rettigheder. Dette førte til, at Lagtinget optog Sagen og ansøgte om Lovbestemmelse for Genindførelsen af den før fulgte Sædvane, der endog skulde (i Lighed med den gamle Odelsindløsningsret) have tilbagevirkende Kraft. Under Sagens Behandling i Rigsdagen udtalte Færøernes daværende Folketingsmand O. P. Efferisøe, se Folketingstidende 1870—71, Spalte 1019 følgende:

„Ligesom Loven saaledes gennem Odelsretten værnede om det private Jordegods Bevarelse i Familien, saaledes har den ved Loven af 1691 værnet om Fæstegodsets Bevarelse i Familien. Dette Forhold har vistnok eksisteret i den allerældste Tid, endog inden 1691, og siden ind i dette Aarhundrede, saaledes at Fæstet gik fra Fader til ældste Søn, saa at det altsaa blev et Slags Arvefæste. Ministeriet har ved sin Fortolkning af Loven af 1691 berøvet os vor gamle Ret til at bevare Godset i Familien.“

Ved Lov (Nr. 33) indeholdende nogle Bestemmelser om Adgang til Kongsfæste paa Færøerne af 25. Februar 1871 indgik Rigsdagen i alt væsentligt paa Lagtingets Anskuelser og imødekom dettes Ansøgning.

Ved Lov af 13. Marts 1908 nedsatte Lagtinget en Landbokommission her kaldet Lagtingskommissionen, til at fremsætte Forslag og Betænkninger vedrørende den færøske Landbolovgivning. Kommissionen afgav i 1911 en Betænkning, hvor bl. a. Arvefølgeretten til det færøske Kongsgods behandledes. Herom udtales i Kommissionens Forslag og Betænkninger Side 217:

„De hos den færøske Befolkning nedarvede Anskuelser om Arvefæsteforholdet gå uden Tvivl ud på, at Ejendommen bør bevares indenfor samme Slægt. Kommissionen kan ikke skønne rettere end, at Lovgivningen bør tage Hensyn til den omtalte nedarvede Anskuelse.“

I Henhold hertil foreslog Kommissionen at lovfæste en udvidet Arveret for Kongsgodset (se Side 199, Forslagets §§ 19—25), hvis væsentligste Bestemmelser indeholdes i § 19, der fastsætter Arveretten til Gaarden i følgende Orden:

- 1) ældste Søn, men er denne død, da hans Afkom;
- 2) er intet sådant, da yngre Søn og hans Afkom;
- 3) ere Sønner eller deres Afkom ei til, da ældste Datter og hendes Afkom;
- 4) ere ei heller sådanne til, da yngre Datter og hendes Afkom — o. s. v.

Kommissionen udtaler videre, se Side 220 under Arvefølgereglernes, at Lov og sædvanlige Regler har medført, at Kongsgaardene sjældent gaar over til andre end ældste Søn eller dog allernærmeste Slægt. Dette Forhold fremgaar af en Oversigt over Fæsteskifter i Aarene 1706—65 og 1811—1910, hvoraf ses, at af de 1.274 i dette Tidsrum skete Fæsteskitter, er de 1.066 tiltraadte af ældste Søn eller nærmeste Slægt, de 99 af besvoglede eller i andre Maader forbundne til foregaaende Besidder, medens Gaardene kun i 109 Tilfælde er gaaet over til Personer i intet eller uoplyst Familieforhold til forrige Besidder.

Endelig skal Mindretallet i Tilslutning til foran anførte vedrørende Arveretsreglerne anføre, at færøsk Sprogbrug betegner Kongsbondens ældste Søns Ret som den, der allerede ved Fødselen er „borðin til garðin“, det er født som arveberettiget til Gaarden (sammenlign her det svenske „børdsret“), ligeledes det analoge Udtryk om ældste Søn, at han er „tilstundandi bóndi“, det er den, der indehaver Rettighederne til at overtage Gaarden, naar den for Tiden værende Besidder dør eller fratræder, endvidere Administrationens Betegnelse af nærmeste Arving som „fæsteberettiget“, jfr. Rentekammer-skrivelse af 20. August 1842, jfr. ogsaa Betegnelsen „Fæstearving“.

Efter at have fremdraget de Forhold, der paaviser, at Kongsgaardene ifølge de gældende *Arveregler* er at anse som Slægtsbesiddelser, skal her i Korthed yderligere paa-